

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

22 Eylül 2025 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan kararla, 2018 yılında Bakanlar Kurulu tarafından ABD menşeli ürünlere konan ek gümrük vergilerinin kaldırılması, tarım sektörünün birçok alanında olduğu gibi ceviz üretimini de doğrudan etkileyeceği kesindir.

Ceviz, ülkemizin 80 ilinde üretimi yapılan stratejik bir tarım ürünüdür. 1990’lı yıllarda ortalama 115 bin ton, 2000’li yılların başında 126 bin ton olan üretim, son beş yılda yaklaşık 350 bin ton seviyesine ulaşmıştır. 2024 yılında ise 426 bin tonluk üretimle Cumhuriyet tarihinin rekoru kırılmıştır.

Ancak bu yıl Nisan ayında yaşanan büyük zirai don felaketinden sonra Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre ve bir önceki yılın verileri dikkate alındığında rekolte kaybının %28 olacağı ifade edilirken üreticilerin yaptığı saha gözlemlerine göre ise rekolte kaybının %30’a yaklaştığı yönündedir. Bu nedenle üretimin 298 ile 306 bin ton aralığında kalacağı öngörülmektedir.

Bu düşüşün büyüklüğü dünya genelinde üretim yapan 55 ülkenin 47’sinin toplam üretiminden daha fazladır. Neredeyse bir kıtanın üretimine denk gelen bir kayıptır.

Ceviz üretimi “**fıdan dikelim nasıl olsa meyve verir**” mantığıyla yapılacak bir iş değildir. İklim değişikliği ve su yetersizliği nedeniyle cevizde yüksek verim almak giderek zorlaşmaktadır.

Türkiye’de ceviz Bayburt ili hariç her bölgede ve ilde yetiştiriliyor. Üretim son 20 yılda 3 kat artmasına rağmen hâlâ iç talebi karşılayamaz durumdadır.

2024 yılının üretim verilerine bakıldığında üretimin %5,2’si Denizli ve Bursa’da %4,9’u Kahramanmaraş’ta %4,2’si Mersin’de ve %4,0’ü Manisa illerinde olmuştur.

Bu beş il toplam üretimin sadece %23,5’ini oluşturuyor. Yani incirde Aydın, kayısıda Malatya, üzümde Manisa örneklerinde olduğu gibi belirgin bir merkez yok. Ceviz denince aklımıza üretim odaklı şu il gelir diyemiyoruz.

ABD’de hektar başına verim 4.798 kilo, Şili’de 4.302 kilo, Türkiye’de ise yalnızca 2.068 kilodur. Ama bazı üreticiler 3.000 kilo elde ettiklerinde bunu “başarı” olarak saymaktadırlar. Oysa Romanya 16.181 kilo ile dünya birincisi, İran 6.207 kilo ile bölgesel lider konumundadır.

Biz Romanya’nın sekizde biri, İran’ın üçte biri kadar verim alıyoruz. Bu verilere bakıldığında verimlilikte sınıfta kalmış durumdayız.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre, 2023 yılında dünyada 55 ülkede toplam 4 milyon ton ceviz üretildi. İlk beş ülkeye baktığımızda Çin 1,4 milyon ton; ABD 747 bin ton; İran 381 bin ton; Türkiye 360 bin ton ve Şili 192 bin ton ceviz üretmiştir.

Türkiye 4'ncü sırada, ancak buna rağmen kendi ihtiyacını karşılayamıyor. Son 25 yılda kabuklu ve iç ceviz ithalatına 2,5 milyar dolar ödedik. Üstelik dünya genelinde kabuklu ceviz ithalatında 1'inci, iç cevizde 6'ncı sıradayız. Yani hem üreten hem de en çok ithal eden ülkelerden biriyiz.

Tüketim tarafına bakıldığında ve TÜİK verileri incelendiğinde ise kişi başına ceviz tüketimi 2000'lerde 1,6 kilo iken, 2023 yılında 5 kiloya çıkmış olmasına rağmen yerli üretimin bu talebi karşılayamadığı görülmektedir.

Bugün gelineen noktada ceviz para etmediği için yüzlerce ceviz bahçesi ya satılmıştır ya satıştadır. Kontrolsüz ithalat ve fiyat baskısı üreticiyi bitme noktasına getirmiştir. Üreticinin şu anda tek dayanak noktası, yerli ceviz tüketimine duyulan ilgidir. Ancak bu bilinç zayıflarsa, yerli üretimin tamamen çökmesi de kaçınılmaz olacaktır. Hem üretim maliyetlerinin katlanılamaz hale gelmesi hem de ithalatın önünün açılması üreticiyi çok zor durumlara düşürmektedir.

Sektörün geleceği için ceviz üretim politikalarında bütüncül bir vizyon oluşturmak, ceviz üretimini hem arttırmak hem de kalite kazandırmak ve bu bağlamda üreticiyi desteklemek sorunlarını çözmek amacıyla Anayasa'nın 98 İçtüzüğü'nün 104 ve 105'nci maddeleri gereğince Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve talep ederiz.

14.10.2025

Eyrim KARAKOZ
Aydın Milletvekili

Özgür Erdem İNCESU
Ardahan Mu.

~~Zinnur A.~~

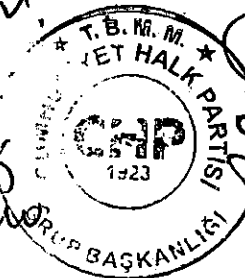
Barış Belenç
Konya Mu.

~~Özgür Çaylan~~
Çanakkale Mu.

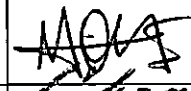
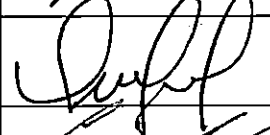
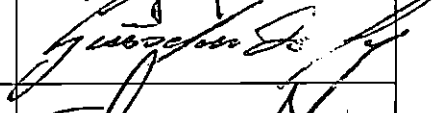
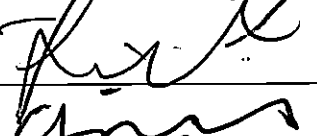
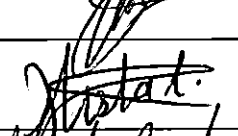
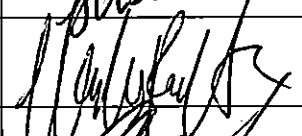
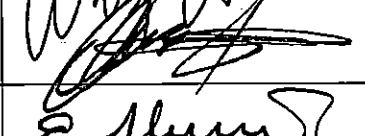
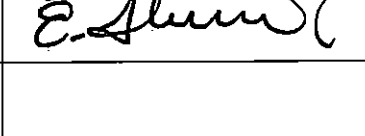
Serhan Tanrıulu
Diy Mu.

Ali ÖZTUNÇ
K. Manisa Mu.

Ar. Servet Mullaogly
Hatay Mu.

Ar. Servet Arpacı
Samsun Mu.

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZASI
Yüksel Mansur Kılınç	İstanbul	
Hakan Öztürk	Bursa Mv.	
Gülizar Biger Korucu	Denizli Mv.	
Sibel Suicmez	Trabzon Mv.	S. Suicmez
Jale Nur SÜLLÜ	Eskişehir Mv.	J. Süllü
Ali KARAOĞA	İzmir Mv.	
Orhan SÖMÜR	Adana Mv.	
GÜRSEL EROL	Elae Mv.	
TALAT DİNGER	Mersin Mv.	
Ganize Alekiz İlperen İst. N.	İstanbul Mv.	
Vedat Gündoğdu	Kırklareli Mv.	
İbrahim ARSLAN	Eskişehir Mv.	
Mahir POLAT	İzmir Mv.	
Cemal ENGİNYURT	İstanbul	
Engin ALTAY	İstanbul	E. Altay

